

Luontoselvityksen tilaaminen

Pälvi Salo

Suomen ympäristökeskus SYKE

Uusi opas luontoselvitysten laadintaan ja luontovaikutusten arviointiin
– Sidosryhmäseminaari 29.9.2021

Esityksen sisältö

**1. Tarjouspyynnön
merkitys**

2. Tilaamisen avaintekijät

Tarjouspyynnön merkitys

- Luontoselvityksiä tilataan moniin eri tarkoituksiin ja erilaisten hankintamenettelyjen kautta
- Tilaamisen käytännöt ja etenkin tarjouspyyntöjen sisältö ovat luontoselvitysten ja edelleen hankesuunnittelun tai suunnitelman laadinnan kulmakiviä
- Huonosti laadittu tarjouspyyntö johtaa usein puutteelliseen luontoselvitykseen
 - tarvitaan lisäselvityksiä
 - aikaa ja rahaa kuluu

Tarjouspyyntö ja luontoselvityksen riittävyys

Tilaamisen avaintekijät 1/5

Luontoselvityksen sisällön määrittely tarjouspyynnössä

- Oikein mitoitettun sisällön määrittelyyn tarvitaan käsitys hankkeen / suunnitelman **ominaisuuksista ja vaikutuksista** sekä **selvitysalueen luonnonpiirteistä**
- Tämä edellyttää
 - ✓ erilaisia **taustatietoja**
 - Kartat, ilmakuvat, kaava-asiakirjat
 - Aiemmin tehdyt selvitykset ja muut luontotiedot
 - ✓ mahdollisesti **esiselvityksen** teettämistä
 - Esiselvitys tarkentaa luontoselvityksen sisältöä
 - ✓ tarvittaessa **viranomaisohjausta**
 - Kunnan ympäristöviranomaisen tai alueellinen ELY-keskus

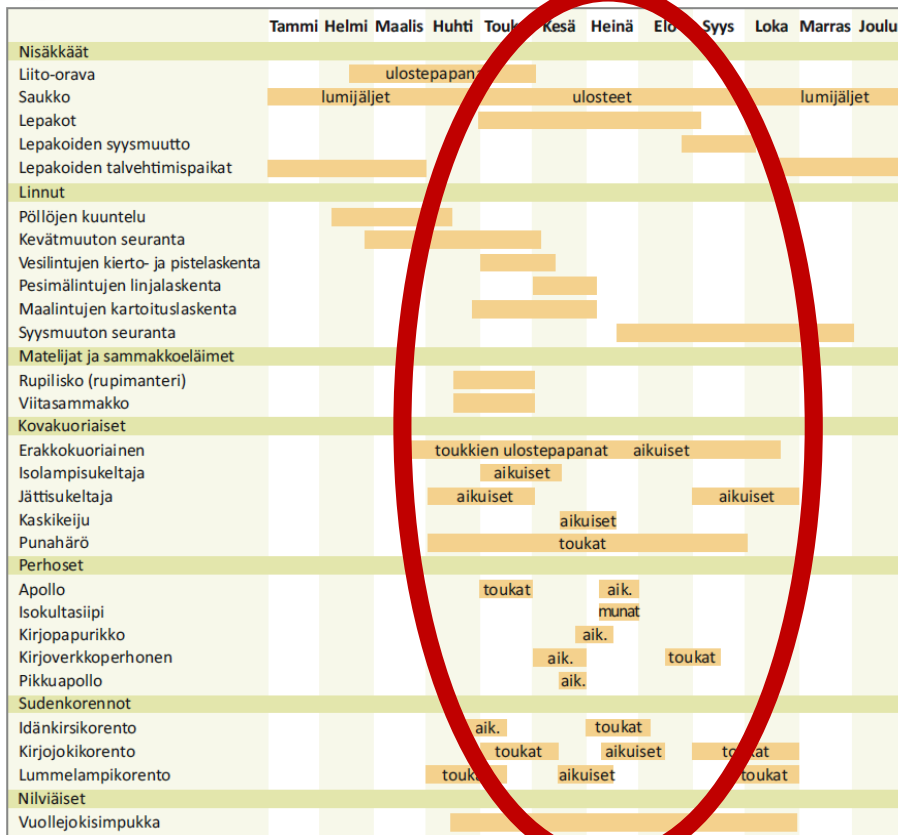
Tilaamisen avaintekijät 2/5

Luontoselvityksen sisällön määrittely tarjouspyynnössä

- Erityisesti huomioon otavat luontotyytit ja lajit (luku 5)
 - ✓ Muun muassa uhanalaisuuden tai säädösten perusteella huomioon otettavia luontotyyttejä ja lajeja
 - ✓ Myös ekologisen verkoston kohteet
 - ✓ Selvityksen sisältö rajataan näistä tapauskohtaisesti
- Luontoselvitykset eri ympäristöissä (luku 6)
 - ✓ Erityisesti huomioon otavien luonnonarvojen esittelyt elinympäristöittäin
 - ✓ Voidaan soveltaa muistilistana siitä, mitä luontotyyttejä ja lajeja tietyssä elinympäristössä pitää erityisesti huomioida

Tilaamisen avaintekijät 3/5

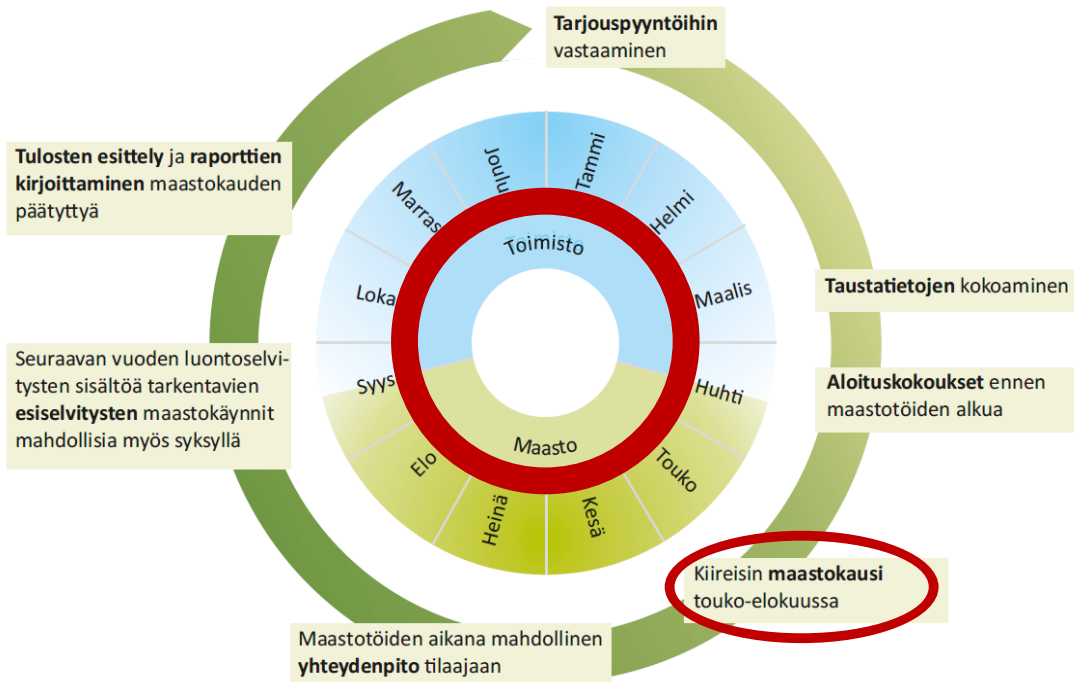
Aikataulutus – luonnonarvojen selvittämisen oikea ajankohta

- Jos jonkin luonnonarvon oikea selvitysajankohta menee ohi, seuraava mahdollisuus on vasta vuoden päästä

Tilaamisen avaintekijät 4/5

Luontoselvityksen tekijän vuodenvierito

- Kesällä maastotyöt, talvella toimistotyöt

Esiselvityksen merkitys – kuvitteellinen esimerkki

Ajankohta	Kunta A	Kunta B	Kunta C
2022 Lokakuu	Kunta A tilaa esiselvityksen, jossa arvioidaan alueen selvitystarpeet. Esiselvityksen perusteella selviää muun muassa, että viitasammakkoselvitys on syytä tehdä.		
2023 Tammikuu	Kunta A kilpailuttaa luontoselvityksen. Tarjouspyynnössä vaaditaan, että viitasammakon esiintymisen esiselvityksessä mainituilla alueella tulee selvittää vuoden 2023 aikana.	Kunta B kilpailuttaa luontoselvityksen. Tarjouspyynnössä vaaditaan, että myös direktiivilajien potentiaaliset lisääntymis- ja levähdyspaikat tulee selvittää.	Kunta C kilpailuttaa luontoselvityksen. Tarjouspyyntö on suurpiirteinen eikä siinä erikseen vaadita, että direktiivilajien potentiaaliset lisääntymis- ja levähdyspaikat tulee selvittää.
Huhtikuu – heinäkuu	Konsultti tekee tilauksen mukaisen luontoselvityksen maastotyöt. Luontoselvitykseen sisältyy huhtikuun viitasammakkoselvitys.	Heinäkuussa konsultti tekee tilauksen mukaisen luontoselvityksen maastotyöt.	Heinäkuussa konsultti tekee tilauksen mukaisen luontoselvityksen maastotyöt.
Marraskuu	Luontoselvityksen raportti valmistuu. Viitasammakon esiintymät huomioidaan yhdessä muiden luontokohteiden kanssa kaavan laadinnassa.	Luontoselvityksen raportti valmistuu. Selvityksessä havaittiin potentiaalisia viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja alueella, johon on suunniteltu rakentamista. Raportissa suositellaan selvittämään, ovatko nämä todella lajin lisääntymispaikkoja.	Luontoselvityksen raportti valmistuu.
2024 Maaliskuu	Kaavaehdotus valmistuu ja menee kuulemiskierrokselle. Kuulemisten perusteella luontoselvitykset ovat riittävät.		Kaavaehdotus valmistuu ja menee kuulemiskierrokselle.
Huhtikuu		Viitasammakkoselvitys tehdään lisäselvityksenä. Työ on pienimuotoinen, joten alustavat tulokset saadaan nopeasti. Viitasammakon esiintymät huomioidaan kaavan laadinnassa.	
Kesäkuu	Kaava hyväksytään		Kuulemisissa tulee ilmi, että alueella voi olla viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Näitä ei ole selvitetty eikä siten ole voit huomioida kaavan laadinnassa. Viitasammakkoselvitystä ei pystytä enää toteuttamaan samana vuonna.
Elokuu		Kaavaehdotus valmistuu ja menee kuulemiskierrokselle. Kuulemisen perusteella luontoselvitykset ovat riittävät.	
Marraskuu		Kaava hyväksytään	
2025 Huhtikuu			Viitasammakkoselvitys tehdään lisäselvityksenä.
Elokuu			Kaavaa joudutaan vielä muuttamaan selvityksen perusteella.
Marraskuu			Uusi kuulemiskierros kaavasta.
2026 Helmikuu			Kaava hyväksytään.

Tilaamisen avaintekijät 5/5

Luontoselvityksen tekijän valitseminen

- Tarkasteltava seuraavia

- ✓ Tekijän pätevyys

Koulutus, aiempi kokemus, sertifikaatti

- ✓ Referenssit eli tiedot aiemmin tehdyistä vastaavista selvityksistä

- ✓ Työsuunnitelman sisältö

Miten suunnitelma vastaa esitettyjä selvitystarpeita?

Ovatko esitetyt menetelmät asianmukaisia?

Ovatko työt toteutettavissa esitettyssä aikataulussa?

Onko suunnitelmassa varattu riittävästi aikaa sekä maastotöille että selvityksen muille vaiheille?

- Hinta ei saa olla ainoa kriteeri

Oppaan muita ohjeita tilaamiseen

- Selvitysalueen rajaaminen
- Taulukko 4.2 esittelee tilaajan, tekijän ja ympäristöviranomaisen tehtäviä luontoselvityksen eri vaiheissa
- Taulukko 4.3 listaa myös muita asioita, jotka tarjouspyynnöstä olisi hyvä käydä ilmi

Taulukko 4.2. Luontoselvityksen tilaajan, luontoselvityksen tekijän ja ympäristöviranomaisen tehtävät luontoselvityksen eri vaiheissa. Taulukkoa voidaan käyttää tapauskohtaisesti sovellettavana ohjeistuksena eri toimijoiden selvityksissä ei välttämättä ole tarpeen toteuttaa kaikkia toimia. Taulukossa mainittuna ympäristöpauskohtaisesti joko kunnan ympäristöviranomaisen tai alueellinen ELY-keskus.

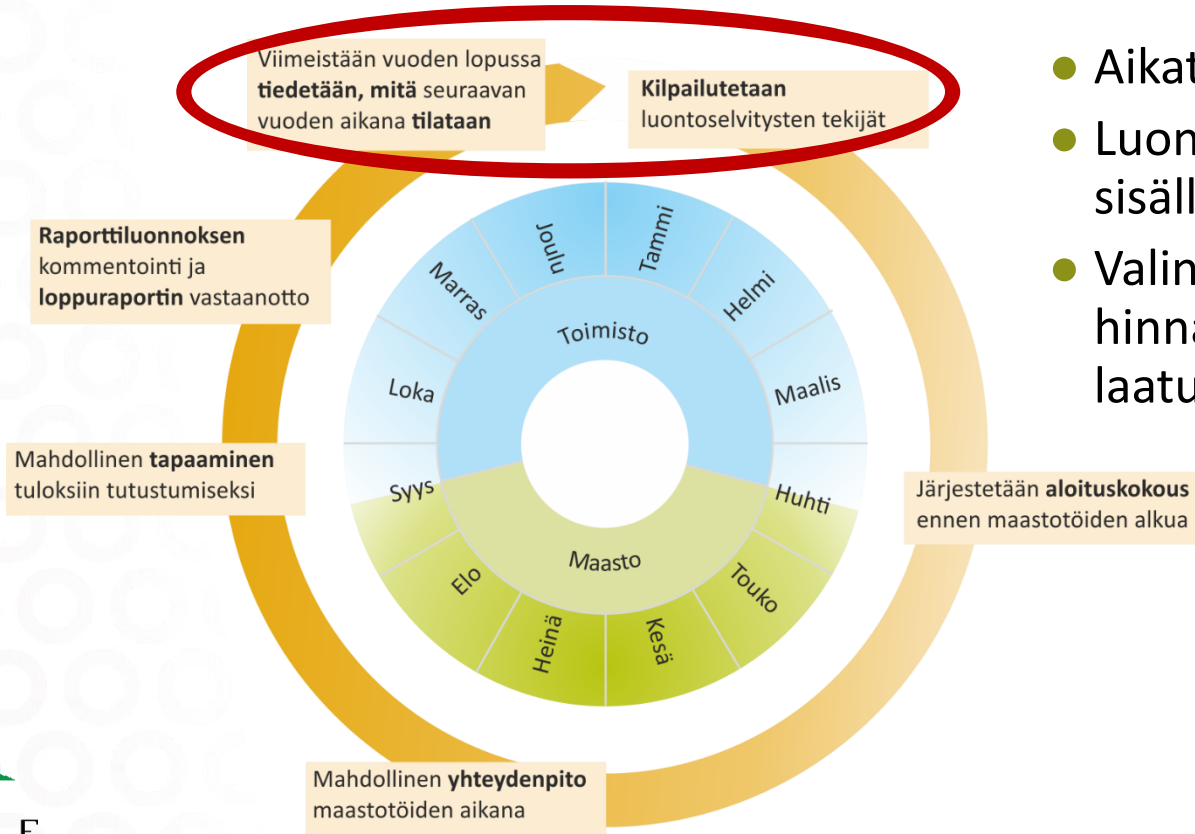
Tilaaja (suunnitelman laatija, hankevästava)	Luontoselvityksen tekijä
Tarjouspyynnön valmistelu	
<ul style="list-style-type: none">• teettää tarvittaessa edellisenä vuonna esiselvityksen tarjouspyynnön sisällön tarkentamiseksi. Mikäli esiselvitystä ei ole tehty, tekee tarvittaessa itse maastokatselmuksen sekä kartta- ja ilmakuvatarkastelun• rajaa selvittävän alueen (vaikutusalue)• konsultoi kunnan ympäristötoimea ja/tai ELY-keskusta alueen tiedoista ja selvitystarpeista sekä sopii tarvittaessa ympäristöviranomaisten kanssa työneuvottelun• dokumentoi riittävällä tarkkuudella viranomaisten kanssa käydyissä neuvotteluissa sovitut asiat• varmistaa riittävän rahoituksen luontoselvityksen toteuttamiseksi• kokoa tarjouspyyntöön liittyvän aineiston: mm. aiemmat	<ul style="list-style-type: none">• voi seurata toimialueensa hankkeen ja kaavoituksen käynnistymistä; mikäli kunnassa laaditaan katsauksia

Taulukko 4.3. Asioita, jotka luontoselvityksen tarjouspyynnöstä olisi hyvä käydä ilmi. Taulukkoa voidaan käyttää tarkistuslistan tapaan tarjouspyyntöä valmisteltaessa.

Tiedot hankkeesta tai suunnitelmasta, johon tilattava selvitys liittyy	Kuvataan hankkeen tyyppi, koko, aikataulu ja kesto tai suunnitelman tausta, tavoitteet ja aikataulu.
Selvitysalueen rajaus	Esitetään selvitysalueen rajaus kartalla riittävällä tarkkuudella.
Taustatiedot	Tarjouspyynnön liitteenä toimitetaan vähintään selvitysalueita koskevat kartta-aineistot ja kaavat sekä tiedot aiemmin tehdyistä selvityksistä.
Luontoselvityksen sisältö ja menetelmät	Kuvataan tilattavan luontoselvityksen sisältö riittävästi yksilöitynä. Esimerkiksi kaikkia uhanalaisia lajeja ei voi selvittää. Kuvataan mahdollisuuksien mukaan myös selvityksessä käytettävät menetelmät. Kuvauksessa voi viitata esimerkiksi luvussa 13 mainittuihin, luontoselvityksissä yleisesti sovellettaviin ja hyväksytyihin ohjeisiin.
Tarvittavien lupien hankkiminen ja yhteydenotot	Kuvataan, kenen vastuulla on työssä tarvittavien liikkumis-, näytteidenkeruun ja muiden lupien hankkiminen. Kerrotaan, jos luontoselvityksen tekijän on syytä olla yhteydessä esimerkiksi maanomistajiin, puolustusvoimiin, Metsähallitukseen tai vastaaviin tahoihin ennen maastotöiden aloittamista.
Luontotietojen ja paikkatiedon muoto ja tarkkuus	Määritellään selvitysalueelta maastossa kerättävien tietojen (lajihavaintojen ja aluerajusten) haluttu muoto, jotta tiedot ovat yhteensopivia niin tilaajan omien kuin muidenkin tietojärjestelmien kanssa. Määritellään myös käyttö-tarkoitusta vastaava vähimmäispaikannustarkkuus.
Tarjouspyynnössä on mainittava, mikäli tarjoajalle varataan mahdollisuus esit-	

Yhteenveto: luontoselvityksen tilaaminen

Luontoselvityksen tilaajan vuodenkierto

- Aikataulu
- Luontoselvityksen sisällön määrittely
- Valintakriteereinä hinnan ohella myös laatutekijät

Kiitos mielenkiinnosta!

palvi.salo@syke.fi

Suomen ympäristökeskus SYKE | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute | [syke.fi](https://www.syke.fi) | [ymparisto.fi](https://www.ymparisto.fi)